

Буханевич Н.В. Підготовка вчителя у контексті європейського освітнього простору//Підготовка майбутніх вчителів до оцінювання навчальних досягнень учнів/: Збірник наукових праць /За ред. професора Левківського М.В. – Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2005. – 260 с. ISBN 966-8456-54-8/ Сс. 248-252

УДК 331.2

Н.В.Буханевич
старший лаборант
(Житомирський державний університет)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ

У статті розглядається підготовка вчителів до форм, методів оцінювання навчальних досягнень учнів в загальноосвітній школі.

Одним із основних завдань освітян, висвітлених у Державній національній програмі „Освіта” є реформування змісту шкільної освіти. Важливим є тенденція до поєднання основ класичних фундаментальних дисциплін і сучасного розуміння закономірностей будови світу. Відповідно суттєво підготувати вчителя з дослідницьким характером мислення, удосконалити його загальні і професійні вміння. Відповідно, це також сприяє подальшому розвитку як учнів, так навчально-виховного закладу.

Рейтингова система - сукупність індивідуальних і якісних показників оцінки навчальних досягнень учня і вчителя у множині різноманітних видів діяльності. Кожен учитель, який передбачає розвиток творчих здібностей школярів, проводить контроль за процесом навчання з метою своєчасної корекції знань, умінь та навичок учнів. Декілька років, працюючи за модульною технологією навчання, запропонованою доктором психологічних наук А.В.Фурманом, ми визначали навчальні досягнення учнів, особливості їх творчого зростання, їх пізнавальні інтереси.

Останнім часом у розвинутих країнах світу намітилась тенденція до формування державних стандартів з різних навчальних дисциплін. Такі стандарти розробляються і в Україні. Очевидно, що знання предмету необхідно оцінювати кількісно, тобто в якості вимірювальною інструменту може використовуватися певна шкала оцінок і система завдань, що дозволитимуть учителю отримувати інформацію не тільки про ступінь і якість оволодіння учнями відповідними одиницями навчальної інформації, але й про ступінь розвитку здібностей до пошуково-творчої діяльності. Крім того, шкала оцінювання повинна бути не тільки контролюючим, але й стимулюючим чинником у процесі навчання.

Система завдань може включати: диктант, самостійні і контрольні роботи, пошуково-творчі завдання теоретичного характеру і лабораторні роботи. Щомісячно вираховується сумарна кількість балів „зароблених“ кожним учнем. Традиційні оцінки „12“, „11“ і т.д. відповідають певному інтервалу балів, який установлюється вчителем. Застосування цієї системи дало можливість отримати такі результати:

1. Підвищилась успішність, а саме: кількість учнів, що набрала половину від максимально можливої кількості балів при проведенні підсумку за певний період часу (зокрема, за місяць) до кінця навчального року збільшилась приблизно в два рази.
2. Підвищилась активність у навчальній діяльності, тобто в учнів з'явилося прагнення самостійно сформулювати собі завдання і за його виконання отримувати додаткову кількість балів.
3. Значна кількість учнів випускного класу успішно склали вступні екзамени і вступили до вузів.
4. Активність у навчальній діяльності, розвинута в школі рейтинговою системою оцінювання знань, збереглась в учнів і в період навчання у вищому навчальному закладі.
5. 85% колишніх учнів випускного класу складають екзамени з хорошими та відмінними оцінками.

Є сенс припустити, що така активність у пізнавальній діяльності в них збережеться і в подальшому. Слід зазначити, що рейтингова система вимагає напруженої методичної і пошуково-творчої роботи викладача, особливо на початковому етапі її застосування. Однак, більші затрати часу і сил викладача виправдовуються одержаними результатами. Таким чином, прийнята нині в середній школі дванадцятибальна система оцінювання є досить грубим вимірjuвальним інструментом знань, умінь, навичок учнів. Проте вона дозволяє:

- досить чітко диференціювати ступінь виконання учнями вимог їх учителя при виконанні завдань одного і того ж типу, але різного рівня складності, наприклад, при розв'язанні задач в „8“ балів може оцінюватися правильно розв'язана задача як простого, так і середнього і підвищення рівня складності;
- диференціювати виконання завдань різного типу, наприклад, фізичний диктант і роботу з розв'язування задач;
- диференціювати завдання пошуково-творчого характеру і стандартизувати контроль знань;
- активізувати пізнавальну діяльність учнів, надати їй осмислений змагальний характер.

Одночасне використання рейтингової і дванадцятибальної системи оцінювання знань сприяє вирішенню значної кількості завдань. Насамперед, для одержання однієї із оцінок за п'ятибальною шкалою учню необхідно набрати за рейтингом певний інтервал балів. До того ж,

Н.В.Буханевич

одержання оцінки за дванадцятибальною шкалою може бути підсумком роботи учня за достатньо великий проміжок часу (місяць, чверть). Це дозволяє учню проявити себе в різних видах навчальної і пошуково-творчої діяльності, визначити свої здібності до різних її видів, проявити інтелект, виявити недоліки в своїй діяльності і попрацювати над їх усуненням.

Розглянемо етапи контролю: планування, проведення, аналіз результатів. Результати діяльності навчального процесу визначаємо за допомогою об'єктивного контролю. В процесі навчання треба прагнути не тільки зафіксувати рівень, на якому знаходиться учень, а також допомогти йому рухатись на вищу ступінь пізнавальної активності. Система навчання, що превалує в загальноосвітній школі, приводить до виникнення суперечності, коли, з одного боку треба активізувати процес формування особистості сучасного школяра.

У залежності від оптимальності критеріїв використовуємо такі форми контролю:

Чинники	Вид контролю
1. Мета контролю	діагностуючий порівняльний формуючий коригуючий навчальний контрольний
2. Час дії контролю	короткочасний тривалий
3. Структура контролю	простий складний
4. Спосіб організації	індивідуальний груповий фронтальний перехресний

Особливістю контрольно-оцінювального компоненту навчання є те, що концентроване навчання дозволяє широко залучати до здійснення контрольно-оцінювальної діяльності самих учнів перш за все завдяки відомим запланованим результатам навчання, а також внаслідок відповідної організації навчання. Як відмічається в проекті „Державного стандарту загальної середньої освіти“, має бути здійснено кардинальний перехід від традиційного інформаційно-пояснювального підходу, орієнтованого на передачу готових знань, до діяльнісного підходу, спрямованого не лише на засвоєння знань, але й на способи і зразки цього засвоєння, на зразки і способи мислення і діяльності, на розвиток пізнавальних сил і творчого потенціалу дитини. Процес навчання повинен

відповідати розвитку науки, що вивчається, а також тим шляхам пізнання, які в цій науці є вирішальними. Для одержання знань спочатку нагромаджуються факти, потім вони систематизуються, обробляються, висловлюються ідеї щодо їх інтерпретації і, таким чином, утворюється теорія. Після цього одержані знання можуть бути ефективно використані на практиці. На першому етапі одержання знань першочергове значення мають спостереження, експеримент. Саме через них при вивченні найбільш ефективно може здійснюватись діяльнісний підхід у навчанні.

В зв'язку з реформуванням шкільної освіти, останнім часом спостерігається стійка тенденція масового впровадження в практику школи різноманітних видів диференційованого - профільного та рівневого навчання. Це, у свою чергу, потребує розв'язання цілого ряду практичних завдань, а саме:

- 1) уточнення змісту освіти для кожного курсу та профілю навчання і на цій основі створення пакета підручників та навчальних посібників;
- 2) формулювання вимог до знань, вмінь та навичок учнів кожного рівня засвоєння навчального матеріалу для гуманітарного, прикладного та поглибленого вивчення;
- 3) розробки відповідної системи оцінювання якості набутих учнями знань, вмінь та навичок.

Аналіз досвіду показує, що контроль не обов'язково має супроводжувати оцінкою, треба дати можливість учням засвоїти матеріал, ліквідувати прогалини в знаннях дістати задоволення від наданої можливості глибокого вивчення матеріалу. Для цього варто ввести моменти попереднього контролю, самоконтролю, взаємоконтролю, але вони повинні бути систематичними. До одного з перспективних напрямків удосконалення контролю оціночної ланки в навчанні можна відвести уроки-заліки, тому що їх використання дозволяє здобути кінцеві результати, оцінювати не знання, а комплекси знань, зв'язані з конкретними темами і заключними етапами вивчення навчального матеріалу. Важливою рисою сучасного педагога є оперування системою інтегрованих різнопредметних знань, навичок та умінь: загальнопедагогічних, дидактичних, окремо методичних, предметних тощо. З проблемою інтеграції знань і вмінь, змісту, форм і методів навчання пов'язана також і проблема формування цілісної особистості педагога, який повинен задовольняти не лише сьогоденні, але й перспективні потреби суспільства.

Майстерність вчителя педагога грає велику роль у вихованні майбутнього покоління. Прагнення формувати наукові уявлення про природу, знайомити з методами дослідження, викладати матеріал доступно, наочно, цікаво, дотримуючись правила поступового переходу від відомого до невідомого, і від простого до складного, опираючись на життєвий досвід слухачів, підтримуючи в них необхідний рівень активної

розумової діяльності, збуджуючи творчі сили аудиторії - це ті принципи навчання, які використовують сьогодні кращі вчителі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гуляева Л.В. „Про контроль навчальної діяльності школярів М допомогою рейтингової системи" (Центр освіти молоді №5 м Запоріжжя).
2. Іваницький О.І. „Концентроване навчання основам фізики як нон педагогічна технологія" (Запорізький державний університет).
3. Коршак Є.В. „Навчальний фізичний експеримент в умови диференційованого вивчення фізики і створення стандартів освіти" (Український державний педагогічний університет).
4. Лукіна Т.О. „Вибір критерію вимірювання якості знань та вмінь учнів при диференційованому вивчення фізики" (Український державний педагогічний університет).
5. Малець Є.Н., Мялова О.М., Сергєєв В.М., Шишкін Л.А. „Роль учителя в процесі оптимізації навчально-пізнавальної діяльності учнів з фізики" (Харківський державний педагогічний університет).

***Буханевич Н.В. Подготовка будущих учителей к
оцениванию учебных достижений учеников.***

*В этой статье рассматривается подготовка учителей к формам,
методам оценивания знаний учеников в общеобразовательной
школе.*

***Bukhanevich N. V. The Training Future Teachers to the Marks of the
Knowledge Pupils***

*In this Article is Consider the Training Teachers to the Forms, Stages
Control Marks the Knowledge Pupils in the Providing General Education
Schools.*